

PROTECTOAREA APELOR MEMBRUL CORESPONDENT AL AȘM ELENA ZUBCOV LA 70 DE ANI

Născută la 18 ianuarie 1949, în satul Velikoserbulovka, raionul Elaneț, regiunea Nikolaev, Ucraina.

Hidrobiolog, domeniul de cercetare: hidrobiologie, ihtiologie, acvacultură.

Doctor habilitat în biologie (1999), membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (2017).

Aniversarea a 70-a a membrului corespondent Elena Zubcov vine să pună în valoare, o dată în plus, sensul și rostul celor 48 de ani de activitate profesională.

De-a lungul activității științifice s-a afirmat drept un savant de forță, punând în practică, cu multă dăruire, cunoștințele dobândite în timpul studiilor la Facultatea de Biologie și Chimie a Institutului Pedagogic de Stat din orașul Tiraspol.

Își începe activitatea științifică în anul 1971 în calitate de laborant la Institutul de Zoologie. S-a antrenat cu entuziasm în munca de cercetare. A străbătut pas cu pas treptele împlinirii științifice până la funcția de șef al Laboratorului Hidrobiologie și Ecotoxicologie.

Complexitatea competențelor intelectuale, munca asiduă și dârzenia au ajutat-o să răzbată urcușul lung și cotit, în cariera de cercetător și pedagog. În anul 1986 a susținut teza de doctor în geografie-hidrochimie la Rostov pe Don, Ucraina, iar în anul 1999, la Chișinău, a susținut teza de doctor habilitat în biologie la specialitatea hidrobiologie, ihtiologie.

A studiat cuantificarea rolului funcțional și al ponderii principalelor grupuri de hidrobionți în migrația biogenă a metalelor, determinarea influenței substanțelor chimice asupra dezvoltării peștilor la etapele de ontogeneză timpurie, precum și asupra proceselor producțional-destrucționale. A examinat de asemenea legitățile acumulării substanțelor chimice în organisme acvatice. Toate acestea au stat la baza formării conceptului evaluării capacității de tampon a ecosistemelor acvatice din Moldova și determinarea limitei toleranței unor organisme acvatice la substanțele toxice.

Descifrarea proceselor de acumulare și a rolului microelementelor în dezvoltarea peștilor la diverse etape ale dezvoltării ontogenetice (icre, larve, puiet, indivizi nematurizați și reproducători) este o direcție nouă atât pentru investigațiile hidrobiologice, cât și pentru dezvoltarea acvaculturii și evaluarea calității produselor piscicole. S-a ocupat de studiul biodiversității, ca precondiție a funcționării durabile a hidrobiocenozelor în vederea determinării capacității de suport a ecosistemelor acvatice naturale și antropizate, cuantificarea biomigrației ecotoxicanților și elaborarea recomandărilor privind bioremedierea ecosistemelor acvatice și a calității apei și implementarea tehnologiilor noi în acvacultură etc.

Semnificativ este rolul m. c. Elena Zubcov în activitățile științifico-organizatorice, aportul la pregătirea cadrelor de înaltă calificare. Cea mai mare parte din impetuoșitatea și inteligența proprie a hărăzit-o discipolilor cărora le-a inspirat pasiunea pentru cercetare și studiere. Abilitățile de conducător de doctorat și dragostea față de tineretul studios i-au permis să devină un dascăl desăvârșit în rangul nobil de profesori cercetători (2004). Aceste virtuți sunt materializate prin faptul că sub conducerea sa au fost elaborate și susținute cu succes 9 teze de doctor în științe biologice, 5 teze de master și 25 de teze de licență. În curs de elaborare sunt două teze de doctor habilitat și 4 teze de doctor în științe biologice. Este conducător științific și membru al comisiilor de îndrumare a studenților doctoranzi care își fac studiile în Școala doctorală Științe Biologice din cadrul Universității de Stat „Dimitrie Cantemir”. Cu suportul m.c. Elena Zubcov au fost obținute și realizate 6 proiecte internaționale și 3 proiecte

naționale pentru doctoranzi și tineri cercetători. Trei tineri cercetători, sub conducerea sa, au devenit laureați ai Premiului Prezidiului AȘM, fiind distinși cu diplome de merit ale Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică.

Rodul muncii m. c. Elena Zubcov este reflectat în peste 300 de lucrări științifice, inclusiv articole în reviste, culegeri recenzate și teze; este coautor la monografii, rapoarte și strategii (Ministerul Mediului al Republicii Moldova, ONU, FAO), la recomandări și ghiduri metodologice. Competitivitatea investigațiilor este confirmată de 7 brevete de invenție, care denotă o contribuție semnificativă în implementarea rezultatelor științifice în acvacultură și metodologia cercetării ecosistemelor acvatice, implementate, menționate cu medalii de aur, argint și bronz la saloanele de invenții, precum și numeroase alte realizări.

Cercetător cu renume, înzestrată cu intuiție științifică bazată pe cunoștințe temeinice, s-a afirmat în plan național și internațional prin realizarea numeroaselor proiecte cu valoare teoretică și aplicativă, contribuind la fortificarea bazei tehnico-materiale și a potențialului uman al Laboratorului de Hidrobiologie și Ecotoxicologie pe care îl ghidează cu abilitate și discernământ, la recunoașterea Institutului de Zoologie pe arena științifică datorită rezultatelor de valoare obținute prin colaborare cu instituțiile de profil din țară și din străinătate. Pe parcursul anilor a fost conducător și/sau executor al programelor/proiectelor naționale și internaționale de cercetare, manifestându-se ca generator de idei, expuse în propunerile de proiecte naționale și internaționale de cercetări fundamentale și aplicative în domeniul hidrobiologiei, ecotoxicologiei, acvaculturii, ecologiei ș.a. Sub conducerea științifică și cu nemijlocită participare a profesorului Elena Zubcov s-au realizat investigații valoroase teoretice și aplicative în cadrul a 28 de proiecte internaționale (INCO-Copernicus, CRDF, CRDF/MRDA, FRCF, SDC, WECF, SDC.IPEN, UE), 24 de proiecte naționale și cca 40 de contracte economice.

O importanță semnificativă pentru sporirea potențialului științific, logistic și uman în vederea studiului biodiversității ecosistemelor acvatice, estimării riscurilor și elaborării planurilor de acțiune în situații de urgență pentru asigurarea integrității ecosistemelor bazinului râului Prut a avut realizarea proiectelor internaționale *Centru pilot de resurse pentru conservarea transfrontalieră a biodiversității râului Prut*, cod MIS ETC 1150 și *Cooperare interdisciplinară transfrontalieră pentru prevenirea dezastrelor naturale și reducerea poluării mediului în Euroregiunea Dunărea de Jos*, cod MIS ETC 1676 din cadrul Programului Operațional Comun România-Ucraina-Republica

Moldova 2007–2013, finanțate de Uniunea Europeană în perioada anilor 2012–2015.

În 2018 au fost lansate încă două proiecte cu finanțare europeană conduse de m. c. Elena Zubcov: proiectul *Crearea unui sistem de monitorizare transfrontalieră inovatoare a transformărilor ecosistemelor râurilor din bazinul Mării Negre sub impactul dezvoltării hidroenergetice și al schimbării climei* (HydroEcoNex, cod eMS BSB165) și proiectul *Rețea de cooperare interdisciplinară în bazinul Mării Negre pentru monitorizarea comună durabilă a migrației compușilor toxici în mediu, evaluarea îmbunătățită a stării ecologice și a impactului substanțelor dăunătoare asupra sănătății umane și prevenirea expunerii populației* (MONITOX, cod eMS BSB27), finanțate de Uniunea Europeană prin intermediul Instrumentului European de Vecinătate, în cadrul Programului Operațional Comun „Bazinul Mării Negre” 2014–2020.

Aptitudinile manageriale ale profesorului Elena Zubcov s-au reflectat și în activitatea sa timp de patru ani, în perioada 2005–2009, în funcția de vicepreședinte al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare, conducător al Comisiei de Acreditare. A contribuit astfel la elaborarea, promovarea și valorificarea politicii de stat în domeniul cercetare-dezvoltare, redactarea cadrului normativ al Republicii Moldova în sfera științei și inovării și coordonarea activităților structurii administrative publice centrale în domeniul de referință. A monitorizat activitatea sistemului de evaluare și acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării și asigurarea normativă, documentară, tehnică a procesului de evaluare și acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării. La 31 martie 2005 a obținut gradul de calificare Consilier de Stat al Republicii Moldova, rangul I, clasa III.

În anul 2016, datorită contribuției semnificative la organizarea manifestărilor științifice de prestigiu, elaborarea și realizarea proiectelor comune cu finanțare europeană, publicațiilor științifice comune, precum și la consultarea studenților și doctoranzilor Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România i-a conferit titlul „Profesor onorific”.

Curiozitatea științifică la braț cu munca titanică i-a permis să atingă prin ascensiune cele mai înalte trepte și să se afirme ca specialist notoriu în domeniul hidrobiologiei, hidrochimiei, ecotoxicologiei, ihtiologiei și acvaculturii și să obțină în anul 2017 titlul de membru corespondent al AȘM.

M. c. Elena Zubcov acordă în permanență ajutor metodic și consultativ persoanelor fizice și juridice în diverse probleme complicate care vizează ecologia ecosistemelor acvatice, acvacultura și ecotoxicologia.

Semnificativă este contribuția sa la soluționarea problemelor cu referire la fluviul Nistru prin participarea în grupurile de lucru și în comisiile guvernamentale privind utilizarea sustenabilă și protecția acestei principale artere de asigurare cu apă potabilă a Republicii Moldova. S-a manifestat ca un adevărat combatant pentru protecția ecosistemelor acvatice în timpul numeroaselor runde de negocieri ale Acordului de funcționare a Complexului Hidroenergetic Nistrea, în cadrul căruia componenta de mediu este cea mai importantă.

M. c. Elena Zubcov este reprezentantul Republicii Moldova în Rețeaua Internațională pentru Dezvoltarea Acvaculturii în Europa Centrală și de Est (NA-CEE), membru al Asociației Internaționale Femeile Europei pentru un Viitor Comun (WECF), al Asociației Internaționale Parteneriatul Femeilor pentru Apă (WfWP), al Rețelei Internaționale Parteneriatul Global al Apei (GWP), al Rețelei Internaționale de Eliminarea a Poluanților Organici Persistenți (IPEN), fiind implicată și în organizarea forurilor științifice internaționale. Este vicepreședinte al Consiliului Ihtiologic de pe lângă Ministerul Mediului. Activează în calitate de membru al Comisiei de experți în științe biologice și geonomice a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

Fiind președinte al Asociației Obștești a Ecotoxicologilor din Republica Moldova „Ecotox”, a realizat un șir de proiecte ecologice, inclusiv în domeniul implementării Protocolului Apa și Sănătatea, programului Apa și Sanitația promovat de SDC ș.a.

Pentru rezultate remarcabile în activitatea științifică, inovațională și științifico-organizatorică m. c. Elena Zubcov a fost decorată cu cea mai înal-

tă distincție a AȘM, Medalia „Dimitrie Cantemir”, medalia de argint cu ocazia a 60 de ani ai AȘM, 3 medalii de aur, 4 de argint, certificate și diplome ale Saloanelor internaționale de inventică și produse noi, Diploma de Onoare și premiul Prezidiului AȘM pentru ciclul de publicații *Legitățile migrației substanțelor chimice și rolul lor în funcționarea grupelor principale de hidrobionți în ecosistemele acvatice ale Moldovei*, este deținătoarea certificatelor internaționale în domeniul biomonitoringului, ecotoxicologiei, acvaculturii, ecologiei și ecosanității. Pentru promovarea consecventă a cercetărilor științifice pe arena mondială, în 2008–2010 Agenția Elvețiană de Cooperare și Dezvoltare pentru Republica Moldova i-a oferit sub formă de donație un set de echipament performant destinat investigațiilor hidrochimice și hidrobiologice în valoare de circa 1,7 milioane lei. Astfel, baza tehnico-materială a laboratorului din subordinea sa a fost consolidată esențial.

Activitatea zilnică este reprezentată de o muncă plină de abnegație, susținută în permanență de voință și interes. Relațiile cordiale cu colegii, ajutorul dezinteresat, bunătatea, căldura sufletească și inteligența sunt calitățile care o caracterizează ca savant, dascăl și om.

La această frumoasă vârstă dna profesor Elena Zubcov posedă o capacitate de muncă și energie nepuizabilă. Talentul de cercetător, afirmat în numeroase realizări științifice, o plasează pe bună dreptate în rândurile personalităților de valoare ale științei hidrobiologice.

*Dr. hab., prof. Laurenția Ungureanu
Acad. Ion Toderaș*